

EVANGÉLIKUS HIT- ÉS ERKÖLCSTAN

heti 2 órás

HELYI TANTERV

a 5-8. évfolyamok számára

Célok

Elsődleges szerepük alapján az alábbi csoportokba sorolhatóak:

Pedagógia és valláspedagógiai célok:

A lexikális tudást, a kognitív ismereteket, az értelmi intelligenciára épülő készségeket és a formális rendszerekben való jártasságot továbbra is a tanítás döntő elemének tartjuk, de semmiképp sem tekintjük kizárólagos vagy elsődleges célnak. Legalább ennyire lényeges cél az informális és non-formális tudás és ismeretek megszerzése, az érzelmi intelligenciára épülő készségek használata és fejlesztése, a motivációt felkeltő és felhasználó tanítás, valamint az észlelés, érzékelés és gondolkodás. Cél továbbá a lelki élet gyakorlásához szükséges szókincs elsajátítása, olyan lelki kompetenciák kifejlesztése, amelyek fontosak a hitfejlődés szempontjából, ezzel párhuzamosan pedig a felnőtt, felelős, cselekvő keresztény életre való nevelés az egyik fontos törekvés. A tanterv az életkori sajátosságokat minden esetben figyelembe veszi, törekszik a differenciált pedagógiára, valamint az életkorhoz és a különböző (kulturális, szociális, kegyességi stb.) háttérű csoporthoz illeszkedő változatos pedagógiai módszerekre.

Egyházi és biblikus célok:

A diákok ismerkedjenek meg a Biblia tanításával úgy, hogy ne csak lexikális tudás formájában éljenek fejükben egyes bibliai történetek, hanem a mindennapokban is használható útmutatással és ismeretekkel forgassák a Bibliát később is, így az valóban a diákok életének részévé váljon. A bibliai szövegeket, történeteket, példázatokat ne csak meghallgassák, hanem azok elemzése, értelmezése és alkalmazása is megtörténjen. Mindezek mellett cél továbbra is, hogy a diákok megismerjék az egyetemes hitvallásokat és egyházunk hitvallási iratait, a legfontosabb dogmatikai tanításokat, az etikai alapelveket és az etikai döntéshozatal szempontjait, az egyetemes és a hazai egyháztörténet legfontosabb eseményeit és meghatározó személyeit, az egyház életét (felépítését, küldetését, hétköznapijait és ünnepeit, egyházi hagyományokat, egyházi énekeket és liturgiákat stb), valamint más világvallásokat és modern vallási jelenségeket

A tanuló személyét érintő célok:

A tanítványi életre való elhívás, a tanítványi létben való útonjárás megismerése és annak megélésére való bátorítás. Ugyanilyen fontosnak tartjuk a tanuló személyiségfejlesztését komplex módon (értelmi, érzelmi és lelki téren egyaránt), illetve az erkölcsi érzék (lelkiismeret) fejlesztését, mélyítését és tudatosítását többirányú megközelítéssel. Kiemelt cél a keresztény tanítás alapján jól értelmezett önismeret megszerzése és erősítése is, a személyes képességek, tehetségek és korlátok megismerése és ezek fejlesztésének felismerése.

Társadalmi és szocializációs célok:

A társadalmi környezet, a társas kapcsolatok tapasztalati megismerése. A tanterv közvetett módon a diákok személyes céljainak elérésén keresztül a családjukra és a közösségeikre – így talán a nagyobb társadalomra is – pozitív hatást gyakorolhat, és segíthet – a különböző álláspontú és elkötelezettségű emberekkel szembeni – kulturált vitakészség és a méltányos párbeszéd szabályainak és gyakorlatának elsajátításában. Fontos cél továbbá az emberi méltóság fogalmára és az arany szabályra építve a társadalom különböző csoportjaival való együttélésre nevelés és a felelős társadalmi részvétel hangsúlyozása. Kiemelt szerepet kap továbbá a társadalom legkisebb egységének, a családnak a védelme, a családi életre nevelés sokrétű problematikája.

Célcsoport

Az iskolai hit- és erkölcstan, illetve hittan olyan nevelési és oktatási tevékenység, amely 12 évfolyamon át tartó egységes folyamat, de amely három képzési szakaszra oszlik, mégpedig az 1-4. évfolyamok, az 5-8. évfolyamok és a 9-12. évfolyamok szakaszaira. Kiemelt figyelemmel tekint a diákok életkori sajátosságaira, képességeire és fejlődési lehetőségeire.

10-14 éves kor:

A fejlődéslélektan alapján ezt a korosztályt két szakaszban tárgyaljuk:

10-12 éves kor:

A kerettanterv itt elsősorban a megfigyelésre épít. A bibliai történetek, egyháztörténelmi személyek, híres (keresztény, evangélikus) emberek magatartásának és élethelyzeteinek megfigyelése, cselekedeteinek elemzése hasznos megközelítés. A diákok felismerik a cselekvés és a következmény közötti kapcsolatot, a mások iránti felelősséget, a tolerancia szerepét, a teremtett világ szépségét, értékeit és törekénységét.

12-14 éves kor:

A diákok ebben az életkorban képesek felismerni a cselekvések mögötti motivációs tényezőket, feltevéseket megfogalmazni az emberek viselkedésére vonatkozóan. Vitát és párbeszédet tudnak folytatni etikai és dogmatikai témákról, képesek saját véleményét megfogalmazni, az egyén és közösség különböző kapcsolatait felismerni, az emberi méltóság és az emberi jogok fogalmait megérteni. A kerettanterv így a Biblia és az egyház tanítását a különféle élethelyzetek, konfliktusok, erkölcsi értékek és emberi problémák kihívásaihoz is alapul veszi. Megkülönböztetett figyelemmel fordul itt a kerettanterv az identitáskeresés első, egyik legnehezebb útján járó diákra.

Szerkezet

A szerkezet megállapításánál több szempontot is érvényesítettünk:

Az általános iskolákban a Hit- és erkölcstan órákra olyan diákok is járhatnak, akik biblia- és egyházismerete, keresztény gyülekezeti életben szerzett tapasztalata csekély.

A fejlődéslélektan és a valláspedagógia szempontjait, melyek az egyes korosztályokban élők képességeire és korlátaira kiemelt figyelmet fordítanak.

Fontosnak tartjuk a diákok életkori sajátosságaiból és élethelyzetéből adódó kérdésfelvetést, de legalább ilyen fontos a Biblia lapjain megfogalmazott üzenet és tanítás. Vannak olyan diákok, akik végig részesülnek *Hit- és erkölcstan* vagy *Hittan* oktatásban, de vannak olyanok is, akik az 5. vagy 9. évfolyamokon csatlakoznak.

Egy tanéven és egy témacsoporton belül egyszerre és egymáshoz kapcsolódva jelennek meg a teológiának, mint tudománynak a területei: az Ószövetség és Újszövetség ismerete, kortörténete és teológiája, egyetemes és hazai egyháztörténet, dogmatika, teológiai etika, vallástudomány, gyakorlati teológia, egyházzene. Ugyanakkor kitekintünk és hangsúlyt helyezünk az ünnepek üzenetére, a művészetek megjelenésére a templomokban (építészet és képzőművészet) illetve a keresztény hit megfogalmazásában (irodalom, énekek, imádságok szövege).

Az SNI-s tanulók igényeit is figyelembe véve valósulhassanak meg a tanórák, melyet a változatos témacsoportok és a kerettanterv biztosította szabadság tesz lehetővé a hitoktató számára.

Ezen okok miatt az eddigi lineáris szerkezet helyett spirális szerkezetű felépítést és egyszerre témaközpontú megközelítést választottunk. Így minden évben hét nagyobb témacsoport köré gyűjtöttük a felmerülő kérdéseket és a bibliai tanításokat, s ezek a témacsoportok jelennek meg minden évben más megközelítésben, más tartalmi hangsúllyal, más példával. A témacsoportok kidolgozása mindig épít a képzési szakasz korábbi éveinek tananyagára, de kiegészíti és tovább is lép azon, egyre nagyobb összefüggésekben látatva az adott kérdést és egyre jobban elmélyülve egy adott téma megismerésében és megértésében..

Emellett a különböző képzési szakaszokba való átlépésnél a tanterv úgy épül fel, hogy a korábbi képzési szakasz tananyagának ismerete nélkül is teljes képet kap az új képzési szakasz végére a diák.

A hét fő témacsoport:

„Isten-én” kapcsolat: az Istennel való személyes kapcsolat megélése, tudatosítása, fejlődése, változása

Az „én” kérdése: önismeret, önnevelés, személyes értékrend és elköteleződés, tanítványi élet

Emberi kapcsolataim: család, családi élet, barátság, párválasztás, párkapcsolat, munkahely, pályorientáció

Társadalom: a társadalom, amiben élünk, kapcsolat a különböző társadalmi rétegekkel, kommunikáció

Egyház és egyházi közösségek: az egyház élete, helyem az egyházban és a gyülekezetben

Teremtett világ és tárgyi környezet: az emberen kívüli világ az Isten-ember-teremtett világ kapcsolatrendszerben

Világvallások és vallási irányzatok (1-4. évfolyamokon nem jelenik meg külön témacsoportként): világvallások, valamint modern vallási irányzatok és jelenségek bemutatása elsősorban abban a megközelítésben, hogy milyen kérdéseket vetnek fel ezek a keresztény hit számára

A fő témacsoportokat 4-4 kisebb témakörre bontottuk, s az így kapott táblázatot dolgozzák fel az egyes képzési szakaszok évfolyamonkénti tantervei az adott korosztálynak megfelelő szintű kérdésfeltevést tárgyalva).

A témacsoportokon belüli egyes témákat a tanterv minden esetben biblikus alapon tárgyalja; s a kapcsolódó etikai és dogmatikai fogalmakat, az egyháztörténeti ismereteket a felvetődő életkérdésekhez és a bibliai részekhez illesztve adja át:

Nem csak bizonyos évfolyamokra korlátozódik a bibliaismeret tanítása, hanem az életkérdésekhez kapcsolódva minden évben tanulnak bibliaismeretet a diákok.

Emellett folyamatosan bővítik ismereteiket a keresztény hit alapjairól, az evangélikus egyház tanításáról és az egyház történetéről.

Ez reménység szerint segíti őket az egyre érettebb, keresztény alapokra épülő erkölcsi érzék kialakításában.

„Isten-én”	„Én”	Emberi kapcsolataim	Egyház	Társadalom	Teremtett világ és tárgyi környezet	Világvallások, vallási jelenségek
Kapcsolat Istennel <u>Ki vagyok én? Honnan jövök és hova megyek?</u> <u>példaképelem, születés és elmúlás, kezdet és vég, élet és halál</u> <u>meggyásolás, úrvacsora</u>	Az „én” kérdése <u>Ki vagyok én? Honnan jövök és hova megyek?</u> <u>példaképelem, születés és elmúlás, kezdet és vég, élet és halál</u>	Család <u>Mit jelent a család?</u> <u>család és gyerekek, szokások, ünnepek és hétköznapi feladatok és szabaddidő</u>	Biblia <u>Miről szól a legfontosabb könyv?</u> <u>kanon, bibliatörténelem, istenkép</u>	Közösségi formák <u>Milyen közösségek tagja vagyok egyházon kívül?</u> <u>lakóhelyi közösség, szokások, hagyományok</u>	A teremtett világ a Biblia könyveiben <u>Mi mindent teremtett Isten?</u> <u>allatok, növények, természeti elemek</u>	Saját vallásunk <u>Mi a kereszténység lényege?</u> <u>kereszténység</u>
Isten-én	Tulajdonságaim <u>Milyen vagyok én?</u> <u>öröm, bánat, harag, szeretet, parbeszéd, testtartás, hanglejtés</u> <u>Szenttel való találkozás</u>	Az osztály és az iskola Munka, munkahely <u>Kikkel vagyok együtt sokat?</u> <u>csoport, közösség, szabályok, büntetések</u>	Egyház kialakulása, reformáció, egyház a világban <u>Mi történt az egyházban?</u> <u>misszió, evangélikus egyház, ökumené, diakónia</u>	Kulturális-nemzeti közösség <u>Milyen szerepet tölt be a hazám az életemben?</u> <u>anyanyelv, nemzet állam, haza, kultúra ünnepek</u>	A világ teremtése <u>Isten teremtette a világot?</u> <u>Isten a Teremtő, a teremtéstörténetek üzenete, háttere, mai kihívásai</u>	Könyvvallások <u>Milyen más vallások használnák a Bibliát, s ez milyen kérdéseket vet fel keresztény szempontból?</u> <u>zsidóság és iszlám vallás</u>
Életem Istene <u>Mit jelent számomra Isten. Jézus.</u> <u>Szentlélek?</u> <u>teremtés, keresztialal, megváltás, feltámadás, megszentelés, mündezek elfogadása</u>	Képességeim <u>Hol vannak a hataraim?</u> <u>testi-lelki-szellemi képességeim és hiányosságaim, értékeim, tehetség, fejlődési lehetőségek, egészség, betegség</u>	Kortárs csoportok <u>Ki a barátom?</u> <u>összetartás, kirekesztés, előítélet, idegen, felelősség, lelkesmeret, hazugság, titok, konfliktus</u>	Egyházi élet <u>Milyen az élet az egyházban belül?</u> <u>gyülekezet, templom, egyházi év/ünnepek/szimbólumok</u>	Társadalmi egyváltás <u>Hogyan lehet együtt élni másokkal?</u> <u>népcsoportok, kisebbségek, engedelmesség, választás, szabály</u>	Teremtésvédelem <u>Milyen világot teremtett én magam körül?</u> <u>technológiai társadalom, ökológiai krízis, alkalmazott etikák (bioetika, gazdaságetika, stb)</u>	Más vallások tanítása alapkérdésekről <u>Mit mondanak más vallások Istentől és az emberről, s ez milyen kérdéseket vet fel keresztény szempontból?</u> <u>további világvallások</u>
Istenhit fejlődése <u>Miben változik és miben állandó a hitem?</u> <u>Isten a testi, lelki, szellemi, érzelmi, közösségi életemben</u>	Életem <u>Mi az életem értelme?</u> <u>életem célja, jölet, elégedettség, boldogság, remény, hiányérzet, pótszerek</u>	Párkapcsolat és szerelem <u>Ki a társam? Hogyan leszek én társ?</u> <u>férfi-nő kapcsolat szerelem, testkép, vágy, házasság, gyerekek, állatás, szexualitás</u>	Istenisztelet, ünnepek <u>Mi történik a templomban?</u> <u>liturgia, prédikáció, spirituális</u>	Társadalmak a világban <u>Mit tudok a távolabb élőkéről?</u> <u>társadalmi egyenlőtlenségek, igazságtalanságok, szineső társadalmak, virtuális világ</u>	A vég kérdése <u>Mi lesz akkor, amikor vége van?</u> <u>teremtés és gondviselés, eszkatológia</u>	Vallási jelenségek Kihívásai <u>Milyen kérdéseket vetnek fel a vallási jelenségek keresztény szempontból?</u> <u>vallási jelenségek</u>

Módszertan

A legfontosabb jellemző az, hogy a diáknak nem passzív módon kell egy tudást befogadnia – s majd arról passzív tudásként számot adnia –, hanem az a cél, hogy minél aktívabban, életszerűbben és élményszerűbben vegyen részt a tanuló a tanórán, és értelemszerűen majd a számonkérés követelményeiben is ez valósuljon meg. Az alábbi munkaformákat és módszertani megközelítések lehetőségei:

- tevékenységközpontú tanítás, ahol a tanuló aktívan és változatos módszerekkel vesz részt a tananyag feldolgozásában,
- a projektpedagógia és mentorpedagógia módszerei,
- előszó megjelenése monológikus és dialógikus formában is,
- a vita és párbeszéd folyamatának elsajátítása: az önkifejezés, kérdésfeltevés, vélemények alkotása, érvelés, párbeszéd, álláspontok kialakítása és ütköztetése,
- egy-egy probléma komplex, többdimenziós megközelítése,
- többféle munkaforma alkalmazása (mint például egyéni munka, páros munka, csoportmunka, részleges vagy teljes kutatómunka stb.)
- kutatás (gyűjtés, elemzés) folyamatának elsajátítása,
- a frontális oktatás mellett ugyanolyan hangsúlyt kap a kiselőadás, beszámoló, források gyűjtése, interjú, életutak bemutatása, illusztrációs lehetőségek, és egyéb munkaformák,
- hagyományos és modern ismerethordozók felhasználása és tanítási-tanulási segédeszközök használata,
- esettanulmányok és élethelyzetek megfigyelése és elemzése,
- naplóvezetés, önmegfigyelés,
- játék (szerepjáték, dramatizálás, drámapedagógia).

A hit- és erkölcsstan egyik legfontosabb tulajdonsága, hogy közösségi mű, amelynek megélt formái is a közösséghez kapcsolódnak. A kitűzött célokat akkor remélhetjük megvalósulni, ha a diákok maguk is csapatmunkában fedezhetik fel a bibliai és teológiai alap közösségi feldolgozásának és értelmezésének szépségét és felelősségét. Ezért fontosnak tartjuk, hogy minden munkaforma és módszer alkalmazása során a közösségi jelleg kerüljön előtérbe. (Törekedhetünk erre mindig, még az egyéni munkaformánál vagy a kutatómunkánál is, például amikor közösségben beszéljük meg az egyénileg gyűjtött eredményeket.)

Számonkérés, értékelés:

Az előbbi módszertanhoz nem a hagyományos számonkérési módszerek (pl. dolgozat, teszt, témazáró) a legalkalmasabbak. Természetesen ezek sem kerülendők, de a diákok személyes érdeklődéséhez, képességeihez és tehetségéhez illeszkedő számonkérési formák részesítendőek előnyben. Ilyenek többek között az adott témakörhöz kapcsolódóan a

- projektpedagógiára épülő projektmunka,
- esszé írása,
- irodalmi vagy művészeti mű (például könyv, film, zene, vers, novella) elemzése,
- teológiai munka (például áhítat, meditáció, imádság) írása,
- interjú készítése és kiértékelése,
- életút felvázolása,
- órai vita disputamódszerrel egy adott kérdésről,
- képzőművészeti eszközökkel (például rajz, festmény, fénykép, kollázs) történő feldolgozás stb.

A számonkérés műfajainak tárháza kimeríthetetlen. A lexikális tudást megkövetelő számonkéréssel ellentétben itt nem mindig azt ellenőrizzük, hogy a diák milyen kognitív és formális ismereteket tud felsorolni, hanem azt, hogy mennyire mélyült el egy kérdés feldolgozásában, mennyire használja a megadott forrásokat (adott kérdésnél a Bibliát, hitvallásokat stb.), mennyire végez önálló munkát, mennyire kreatív és eredeti a feladatmegoldása, és legfőképpen azt, hogy mennyire lép előre a saját gondolkodásában, a saját életútján, a saját személyes fejlődésében. A számonkéréshez kapcsolódó értékelés során legalább annyira fontos, hogy a tanár szem előtt tartsa a kerettantervnek a tanuló személyére vonatkozó céljait – többek között a tanítványi élet megélésére való bátorítás, erkölcsi

érzék mélyítése vagy a tanuló személyiségfejlesztése, – amint olyan további célokat is, mint a használható és biztos alapokra épülő bibliaismeret megszerzését és a keresztény teológiai és lelkiismereti hagyományok széleskörű elsajátítását. Ezek alapján lényeges, hogy a tanár ezeket elősegítő értékelést adjon, melynek nevelő jellege is van, és amelyben mindig tisztelettel fordul a diák felé.

Kapcsolódási pontok

Kapcsolódás a Nemzeti Alaptantervhez:

A tanterv – a Nemzeti Alaptantervvel összhangban – a diákok szakmai és személyes fejlődése szempontjából fontosnak tartja a Nemzeti Alaptantervben is megfogalmazott kulcskompetenciákat és fejlesztési területeket. Nem csak azért, amiért a Nemzeti Alaptanterv kiemeli ezek szerepét – vagyis, hogy a felnövekvő emberek gyorsan és hatékonyan alkalmazkodhassanak a modern világhoz, – hanem azért is, mert ezek segítségével képesek lehetnek hosszú távú célok, állandó képességek és örök értékek megélésére, kifejezésére és tovább adására is. Ez a két szempont együtt hatékonyan és az életrészekhez szervesen kapcsolódva tudja előmozdítani az élethosszig tartó tanulás folyamatát az egyes emberben.

A tanterv fokozottan figyel az alábbi kompetenciafejlesztésre, műveltségkövetítésre, tudásépítésre:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Logikai kompetencia
- Digitális kompetencia
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Hatékony, önálló tanulás készsége
- A tanterv az alábbi fejlesztési területekre fordít kiemelt figyelmet:
- Kritikus gondolkodás
- Kreativitás
- Kezdeményezőképesség
- Problémamegoldás, problémakezelő képesség
- Együttműködés
- Kockázatértékelés
- Döntéshozatal
- Érzelmek kezelése, konfliktuskezelés és -megelőzés
- Kapcsolati kultúra
- Társas tolerancia
- Erkölcsi nevelés
- Családi életre felkészítés (párvalasztás, gyerekvállalás, gyereknevelés, családi élet)
- Testi és lelki egészség
- Önkéntesség
- Környezettudatosság és fenntarthatóság
- Kritikus fogyasztói magatartás kialakítása
- Pályaorientáció, munka megbecsülése
- Médiatudatosság
- A hatékony, önálló tanulás tanítása
- A tanterv az alábbi műveltségterületekhez kapcsolódik:
- Életvitel és gyakorlat
- Ember és társadalom

Kapcsolódás további tantárgyakhoz:

A tanterv több ponton is kapcsolódik más tantárgyak kerettanterveivel, többek között kulturális, történelmi vagy kognitív okokból. A tanterv elsősorban ott épít a kapcsolódásra, ahol ennek használata segíti egy kérdés megközelítését, egy probléma megértését, a diák fejlesztését vagy a szintetizáló tudás kialakítását. A tanterv kapcsolódik olyan műveltségi területekhez, mint Magyar

nyelv és irodalom, Ember és társadalom, Ember és természet, Földünk – környezetünk, Művészetek, Életvitel és gyakorlat.

Kapcsolódás a korábbi neveléshez és hitoktatáshoz:

A tanterv – a differenciált oktatásra építő tankönyvek segítségével – figyelembe veszi azt, hogy az iskolai hitoktatásra jelentkező gyerekek egy része már korábban részesült hitoktatásban és keresztény (evangélikus) hitre nevelésben. A korábban megszerzett ismeretekre (például bibliai történetekre, imádságokra, énekekre) azonban nem épít kizárólagos módon, vagyis azok a diákok sem kerülnek semmilyen hátrányos helyzetbe, akik korábban vagy a családi környezetben nem kaptak keresztény (evangélikus) nevelést.

Kapcsolódás azokhoz a diákokhoz, akik korábbi éveik alatt nem részesültek hitoktatásban:

A tanterv számol azzal a lehetőséggel, hogy olyan diákok is bekapcsolódhatnak az iskolai hit- és erkölcsstan oktatásba, akik korábbi éveik alatt semmilyen keretek között nem vettek részt hitoktatásban. A tankönyvek felépítése és szemlélete ezen diákok számára is lehetővé teszi azt, hogy különösebb nehézség nélkül, viszonylag könnyen bepótolható tudással érhék utol azon társaikat, akik a folyamat korábbi szakaszaiban is részt vettek.

Kapcsolódás a gyülekezetépítéshez és a gyülekezeti hitoktatáshoz:

Noha a jelenlegi törvényi szabályozás még nem ad útmutatást arra nézve, hogy milyen lehetőségek lesznek a csoportalkotást illetően, az iskolai Hit- és erkölcsstan tanóra nem váltja ki a gyülekezeti gyermek- és ifjúsági munkát, nem szünteti meg, és nem helyettesíti azt. A tanterv fokozottan koncentrálna arra, hogy az iskolai keretek között zajló hit- és erkölcsstan oktatásban részt vevő diákok is megismerkedjenek a gyülekezeti élettel, s az iskolai hitoktatás az egyház gyülekezeteinek épülésére is szolgáljon. Az tanterv ezt a célt folyamatosan igyekszik szem előtt tartani, többek között azzal, hogy a hozzá kapcsolódó tankönyvek kidolgozásánál fontos szempont a gyülekezeti alkalmazhatóság, valamint kiemelt helyet kapnak a gyülekezeti közösség életének kérdései.

Kapcsolódás a Magyarországi Evangélikus Egyház stratégiájához:

A tanterv kapcsolódik a MEE (Magyarországi Evangélikus Egyház) stratégiai terveihez, vagyis nemcsak megismertetik a diákokkal az alábbi témákat, hanem több ponton is bátorítanak és gyakorlati példákat is adnak azok megélésére: „önkéntesség és szolidaritás, személyes egyházhoz fordulás, hálózatos nyitottság és együttműködés, fenntartható világ és fennmaradó egyház, protestáns hivatásszerűség.” A tanterv ezzel is azt a missziói célt igyekszik betölteni, amely során a hétköznapi életben is Jézus követőivé, az egyház tagjaivá, és láthatóan evangélikusokká válhatunk.

Kapcsolódás más keresztény felekezetekhez:

A tanterv hangsúlyt fektet arra a biblikus, Krisztus-központú közös alapra, amelyet más keresztény felekezetekkel együtt elfogadunk, hiszünk és tanítunk. Ugyanakkor a többi felekezettel fennálló különbségeket is bemutatja úgy, hogy a tanításbeli, hermeneutikai, egyháztörténeti, liturgikus és egyéb eltérő hagyományokat minden esetben a többi felekezet szakértői is lektorálják, hogy az adott felekezet hívei számára is elfogadható, igaz és hiteles legyen. Miközben alapos tudást adnak az evangélikus hagyományokról, törekszenek a kereszténység minél sokoldalúbb bemutatására is.

5. évfolyam

Órakeret: 72 óra

Tankönyv: Koczor Tamás, Sándor Éva, Sólyom Anikó: Szálljunk hajóra

Az éves óraszám felosztása:

Bevezető órák	4 óra
Isten-én témakör	12 óra
Én témakör	7 óra
Emberi kapcsolataim témakör	10 óra
Egyház témakör	5 óra
Társadalom témakör	5 óra
Teremtett világ és tárgyi környezet témakör	4 óra
Világvallások, vallási jelenségek témakör	18 óra
Összefoglalás, számonkérés	7 óra

Témák és hozzájuk tartozó bibliai részletek az éves feldolgozás sorrendjében:

Témakör	Téma	Bibliai alap
Bevezető órák	Honnan jössz? Ismerkedés a gyülekezeti háttérrel.	„Kezéd alkotott és megerősített, tégy értelmessé, hogy megtanuljam parancsolataidat.” (Zsolt 119,73)
	Mit hozol magaddal? Kedves, emlékezetes történeteik, beszélgetés a kérdéseikről.	„Nyisd föl szememet, hogy megláthassam, milyen csodálatos a te törvényed.” (Zsolt 119,18) „Nem hevült-e a szívünk, amikor beszélt hozzánk az úton, amikor feltárta előttünk az Írásokat?” (Lk 24,32)
	Mi van a kezünkben? Biblia, énekeskönyv	„Lábam előtt mécses a te igéd, ösvényem világossága” (Zsolt 119,105)
	Hogy igazodjunk el a Bibliában? A Biblia szerkezete, könyvei, rövidítései. (keresős játékok)	„Beszéded megelevenít engem” (Zsolt 119,50b)
Isten – én <i>Ki vagyok én Istennek? Ki Isten nekem?</i> (Jézus példázatait és történetei)	Hol itt a csoda?	Nagy halfogás (Lk 5,1-11)
	Értékes vagy értéktelen?	Elveszett drachma (Lk 15,8-10)
	Tudom-e értékessé / értéktelenné tenni magam?	Gazdag ifjú (Lk 18,18-27) + keresztség
	Valóban értéktelen volna?	Farizeus és a vámszedő (Lk 18,9-14)
	Mit tesz velem Isten? Mivé leszek én?	Zákeus (Lk 19,1-10)
„hogy lássak”	Bartimeus (Lk 18,35-43)	
„hogyan történik ez?”	Tékozló fiú (Lk 15,11-32)	

	<p>Felmagasztalás - megalázkodás</p> <p>Hogyan kérjünk segítséget?</p> <p>Mit mondjak, mit kérjek Istentől?</p> <p>Beszélgethetek Istennel?</p> <p>Miatyánk-parafrazisok, az imádság fajtái</p>	<p>Lábmosás (Jn 13,1-11)</p> <p>Úrvacsora</p> <p>Jézus imádkozni tanít (Mt 6,5-8)</p> <p>Miatyánk (Mt 6,9-13)</p> <p>„Jézus elbocsátotta a sokaságot, és felment a hegyre magánosan imádkozni” (Mt 14,23)</p>
<p>Teremtett világ</p> <p><i>A világ teremtése</i></p>	<p>Élettapasztalataink: mire jöttél rá?</p> <p>Miért ír a Biblia a világ kezdetéről?</p> <p>Milyen a Teremtő és milyen a teremtettség?</p>	<p>Az őstörténet mint hitvallás</p> <p>Teremtéstörténet 1. (1Móz 1-2,4a)</p> <p>Teremtéstörténet 2. (1Móz 2,4b-25)</p>
<p>Én</p> <p><i>Milyen vagyok én?</i></p>	<p>Jó és rossz a világban</p> <p>Miért teszünk rosszat?</p> <p>Irigység, féltékenység, testvérharc; indulatok, önuralom</p> <p>Válaszokat keresünk</p> <p>Isten a szövetségesünk</p> <p>Hírnévre tennék szert...</p>	<p>Bűneset (1Móz 2,26-3,24)</p> <p>Kain és Ábel (1Móz 4,1-15)</p> <p>Noé (1Móz 6,9-8,14; 1Móz 8,15-9,17) + más hagyományok</p> <p>Bábel (1Móz 11,1-9)</p>
<p>Emberi kapcsolataim</p> <p><i>Kikkel vagyok együtt sokat? Osztály, iskola, közösség</i></p> <p>(Jézus és a tanítványok)</p>	<p>Mitől közösség a közösség?</p> <p>Milyenek azok, akik Jézust követik? sokszínűség</p> <p>Minket is Jézus hív magához: életközösségre hív</p> <p>A társaim is Jézushoz tartoznak</p> <p>Konfliktusok a közösségben</p> <p>Emberi indulat – Jézusi indulat</p> <p>Mi szabja meg életünk kereteit, rendjét?</p> <p>Tényleg csupa tiltás?</p> <p>Csak törvény és feladat, vagy segítség és útmutatás Jézus szavai szerint?</p>	<p>Valaki, aki összetartja: „mindezt egy és ugyanaz a Lélek munkálja” (1Kor 12,11) „Én választottalak titeket, szeressétek egymást” (Jn 15,12-17)</p> <p>Tanítványok elhívás-történetei: András, Péter, Fülöp (Jn 1,35-51), Lévi (Lk 5,27-32)</p> <p>Jézus kiválasztja a tizenkettőt (Mt 10,1-4)</p> <p>Szentek közössége (Pál levélcímzése) (Fil 1,1-2)</p> <p>Jakab és János elsősége (Mk 10,35-45)</p> <p>A tanítványok tüzet kérnek a samáriai falura (Lk 9,51-56)</p> <p>Tízparancsolat (2Móz 20,1-17)</p> <p>Tízparancsolat (2Móz 20,1-17)</p> <p>Hegyi Beszéd képei „Én pedig azt mondom nektek...” (Mt 5)</p>
<p>Társadalom</p> <p><i>Közösségi formák</i></p> <p>(Dániel próféta)</p>	<p>Hol és ki az én népem? (Amikor az ország sem jelent védelmet)</p> <p>Milyen puttonnyal jövünk? (Kitartani idegen földön is a saját népem, szokásaim, Istenem mellett, örökségem)</p>	<p>A próféták Isten választott emberei</p> <p>Dániel és az oroszlánok (Dán 6,2-29)</p>

<p>története)</p>	<p>Mit nevezünk „gyökerünknek”? (A Templomról való ismeretek, kultikus tárgyak a zsidóság életében, a templom tárgyainak megszenteltetése)</p> <p>Kihez tartozom? (Jézus kérdez az írástudóktól, és válaszol is apjának: Atyám...)</p> <p>Közétek tartozom-e?</p>	<p>Bélsaccar lakomája (Dán 5)</p> <p>12 éves Jézus (Lk 2,41-52)</p> <p>Jézus Názáretben (Lk 4,14-30) + „Hirdessem az Úr kedves esztendejét” + „senki sem próféta a maga hazájában”</p>
<p>Világvallások</p> <p><i>Mi a kereszténység lényege?</i></p> <p>(Jézus születése, gyermekkor, működésének kezdete; Passió, Húsvét, Mennybemenetel)</p>	<p>Kit vár(t) a zsidóság? Kereszténység gyökere a zsidóságban</p> <p>Ki az alap? Hogyan érkezik közénk? Hogyan várjuk?</p> <p>Jézus mindnyájunk Messiása?</p> <p>Jézus a világ Megváltója?</p> <p>Felismertük -e a Messiást?</p> <p>Félelmetes-e Isten közeledése? Te vagy-e a Messiás?</p> <p>Ki ez? Mi történik itt? Legyen meg a te akaratod?</p> <p>Te vagy-e a Krisztus? Te vagy a zsidók királya?</p> <p>Ez az ember valóban Isten Fia volt? Miért keresitek a holtak közt az élő?</p> <p>Tényleg te vagy, Uram?</p> <p>„Szeretsz-e engem?”</p> <p>Hogyan tovább?</p>	<p>Ószövetségi Messiás jövendölések: Ézs, Mik, Mal</p> <p>Jézus születésének ígérete Benedictus (Lk 1,67-79), Magnificat (Lk 1,46-55), Zakariás és Erzsébet Üdvözítő született ma nektek! (Lk 2,1-20)</p> <p>A napkeleti bölcsek látogatása (Mt 2,1-12)</p> <p>Jézus bemutatása a Templomban, Nunc dimittis (Lk 2,21-40)</p> <p>Keresztelő János (Lk 3,1-20) „Elküldöm szeretett Fiam!” Útkészítő munka</p> <p>Jeruzsálemi bevonulás (Lk 19,28-40) Az utolsó vacsora (Lk 22,7-23)</p> <p>Jézus elfogatása (Lk 22,39-65), Gecsemáné kerti imádság, „balek vagy bátor” Péter tagadása</p> <p>Jézus Kajafás előtt, Pilátus előtt (Lk 22,66-23,25)</p> <p>Keresztrefeszítés (Lk 23,26-56)</p> <p>Feltámadás (Lk 24,1-12), asszonyok, Magdalai Mária, Pt és Jn</p> <p>Feltámadás (Lk 24,13-35, Jn 20,24-29), Emmausi tanítványok, Tamás</p> <p>Mennybemenetel (ApCsel 1,-11), Missziói parancs (Mt 28,16-20) Péter megbízatása (Jn 21)</p> <p>Mennybemenetel (ApCsel 1,-11), Missziói parancs (Mt 28,16-20) Péter megbízatása (Jn 21)</p>

	Mit tegyünk?	Pünkösöd előtt (ApCsel 1,12-14) (-26 Máttyás), Tanítványok élete Húsvét után
Egyház	Hevült-e a szívünk?	Pünkösöd után (ApCsel 2,1-41), Pt beszéde
Milyen az élet az egyházon belül?	Mi az egyház?	Egyház kialakulása (ApCsel 2,42-47), „apostoli tanítás, közösség, kenyér megtörése, imádkozás”
(Az egyház kezdetei)	Közösségem-e a gyülekezet, ahová tartozom?	Egyházi esztendő
	Gyülekezetemben miként élem meg az ünnepeket?	
	Van-e az egyház életében nyári szünet?	

Minimum-követelmények

Tudjanak összefoglalni az alábbi történetekből és példázatokból legalább négyet pár mondatban az életkoruknak megfelelő szinten: elhívástörténetek, a gazdag ifjú, a 12 éves Jézus a templomban, Jézus Názáretben, a vak Bartimeus, a farizeus és vámszedő, az elveszett drachma, a tékozló fiú. Tudják, ki volt Dániel próféta, s legalább egyet tudjanak elmesélni a hozzá kapcsolódó elbeszélésekből.

Tudják elmondani a Miatyánkot, s legalább néhány kérdés lényegét.

Tudják összefoglalni az őstörténet elbeszéléseit pár mondatban.

Tudják elmondani a Tízparancsolatot.

Tudják elmondani az egyházi esztendő legfontosabb elemeit: Jézus születéstörténetének és a passiótörténetnek legfontosabb szakaszait, s mondják el azt, hogy miről szól karácsony, húsvét, mennybemenetel és pünkösöd ünnepe.

6. évfolyam

Órakeret: 72 óra

Tankönyv: Isó Dorottya, Mesterházy Balázs, Matus Klára: Vitorlát bonts!

Az éves óraszám felosztása:

Isten-én témakör	13 óra
Én témakör	10 óra
Emberi kapcsolataim témakör	8 óra
Egyház témakör	6 óra
Társadalom témakör	6 óra
Teremtett világ és tárgyi környezet témakör	8 óra
Világvallások, vallási jelenségek témakör	14 óra
Összefoglalás, számonkérés	7 óra

Témák és hozzájuk tartozó bibliai részletek az éves feldolgozás sorrendjében:

Témakör	Téma	Bibliai alap
Én <i>Ki vagyok én?</i> (Pál apostol élete)	Mondd, ki vagyok én?	„Isten kegyelméből vagyok, aki vagyok” (1Kor 15,10)
	Mit hozok én otthonról?	Saul fiatalkora iskolája, példaképei (Gamáliel)
	Ítélnék-e Isten helyett?	Saul élete megtérése előtt, István
	Miért üldözöl engem?	Pál megtérése, Pál Antiókiában
	Mit vállalom be Isten ügyéért, a hitemért?	Missziói utak – Pál munkatársi kapcsolatai, mindennapjai
	Mihez igazodunk? Ki dönt?	Jeruzsálemi zsinat
	Hol a határ? Tényleg tiszta?	Péter és Kornéliusz
	A rács melyik oldalán van a szabadság? Hová még?	Pál Filippiben Pál apostol útjának vége
Emberi kapcsolataim <i>Család</i>	Család	A közösség alapja
	Isten ajándéka a család	Párvasztástól a családig
	Családi szokások	Jézus korának szokásai, kortörténet
	Tisztelet a családon belül	4. parancsolat
	Családi szerepek	Helyem a családban
Miért élek a világban?	Élet Isten dicsőségére	
Isten-én	Ki vagyok én, hogy megszólít az Isten?	Ábrahám elhívása

<p>Miben változik és miben állandó a hitem?</p> <p>(Ősatyák története)</p>	<p>Ismeri Isten a legmélyebb titkaimat is?</p> <p>Mit vár tőlem Isten a szövetségkötésekor? Szívem legmélyebb titkát is ismeri?</p> <p>Miért tesz próbára? Miért kéri tőlem a legnagyobb ajándékát?</p> <p>Megszerezhető az áldás? Elvehető az ígéret?</p> <p>Tudok-e mit kezdeni az örökséggel? Fontos-e nekem az őseimnek adatott ígéret?</p> <p>Mitől áldás az áldás?</p> <p>Kire vagyok féltékeny? Irigy vagyok?</p> <p>Észreveszem-e Isten vezetését?</p> <p>Kik fontosak számunkra, s mit teszünk meg értük?</p> <p>Véghezvisszük-e Isten akaratát életünkben?</p> <p>Végül mégis így volt jó? Beteljesül az áldás?</p> <p>Isten, én és az ősatyák</p>	<p>Az ígéret</p> <p>Szövetségkötés, Izsák ígérete (1Móz 17,1-17; 18,1-15)</p> <p>A hit próbája (1Móz 21,1-22,19)</p> <p>Ézsau és Jákób (1Móz 25)</p> <p>Jákób álma és fogadalma (1Móz 28)</p> <p>Jákób tusakodása (1Móz 32)</p> <p>József álmai, testvérei eladják (1Móz 37,1-35)</p> <p>József Potifár házában, Egyiptom felügyelője lesz (1Móz 39,1-41,57)</p> <p>A testvérek Egyiptomba mennek (1Móz 42,6-45,15; 45,25-48)</p> <p>Megbékélés, Isten ígérete beteljesül (1Móz 50,20)</p> <p>„Isten küldött el engem előttetek...”(1Móz 45,7)</p> <p>Összefoglalás</p>
<p>Egyház</p> <p>Miről szól a legfontosabb könyv, a Biblia?</p>	<p>Több mint könyv?</p> <p>Mi a lényeg?</p> <p>Hogyan keletkezett?</p> <p>Miért éppen ez a 27 könyv?</p> <p>Hogy mindenki megértse...</p> <p>Honnan ismerős?</p>	<p>Biblia mint szent könyv</p> <p>A Szentírás Krisztust hirdeti</p> <p>Ószövetségi könyvek, kánon, kéziratok</p> <p>Úsz. könyvek, kánon, kéziratok</p> <p>Bibliafordítások</p> <p>Biblia és a világ</p>
<p>Világvallások</p> <p>Kereszténység, zsidó vallás, iszlám</p> <p>(Mózes története)</p>	<p>Hogyan lehet megmenteni?</p> <p>„Ki vagyok én, hogy a fáraóhoz menjek?”</p> <p>Miért a nehézség? Miért a küzdelem? Miért a keményszívűség?</p> <p>Honnan - hová?</p> <p>Mi az alap?</p> <p>Hogyan élhető meg a közösség?</p> <p>Hogyan él ma a zsidóság?</p> <p>Új a szövetség?</p>	<p>Mózes születéstörténete</p> <p>Mózes elhívása (2Móz 3)</p> <p>Tíz csapás, páskabarány, kovásztalan kenyér (2Móz 7-12)</p> <p>Kivonulás – Pusztai vándorlás (2Móz 13-)</p> <p>Sínai-hegynél szövetségkötés – Tízparancsolat (2Móz 19-20)</p> <p>Három főünnep, Szövetségláda, Szent sátor (2Móz 23,14-19; 25)</p> <p>Közösségek, kultusz, kultúra ma</p> <p>A szeretet parancsa</p>

	<p>Küldetésünk?</p> <p>Biztos, hogy más? Miben más?</p> <p>Jézus utáni kinyilatkoztatás?</p> <p>Mi a hívő kötelessége?</p> <p>Túllátni a dzsihádon?</p>	<p>Missziói parancs (Mt 28,18-20)</p> <p>Mi a különbség a felekezetek és a vallások között?</p> <p>Az iszlám rövid története</p> <p>Muszlim hétköznapiak</p> <p>mai gyakorlat - szélsőségmentesen</p>
<p>Teremtett világ</p> <p><i>A teremtett világ a Bibliában</i></p>	<p>Baj van a Földdel! A Földdel van baj? Az ember felelőssége</p> <p>Isten ura a természetnek; gondviselés</p> <p>Hogyan jelented ki gondviselésedet, Uram?</p> <p>A legkisebbre is gondod van? A növekedés lehetősége az Isten gondoskodása</p> <p>Kísértések között vár növekedést?</p> <p>Pásztor vagy bárány? (Visszatérő és alapvető jelkép, s annak összetettsége)</p> <p>Pásztor vagy bárány? (Visszatérő és alapvető jelkép, s annak összetettsége)</p> <p>Megnyílt a menny? (Visszatérő és alapvető jelkép, s annak összetettsége)</p>	<p>„kiúzta az Úristen az Éden kerjéből, hogy művelje a földet, amelyből vétetett” (1Móz 3,23)</p> <p>Teremtésleírások a zsoltárokból (Zsolt 8, 104)</p> <p>Illés és a szárazság, „a patakból majd ihatsz, a hollóknak pedig magparancsolatom, hogy gondoskodjanak ott rólad” (1Kir 17,6)</p> <p>Mustármag (Mt 13,31)</p> <p>Búza és a konkoly példázata (Mt 13,24-30)</p> <p>Páskabárány, a félreismerő szolga diadala (Ézs 53)</p> <p>A jó pásztor, az elveszett juh, „Íme, Isten Báránya!”</p> <p>Jézus megkeresztelése a Jordánban, „megnyílt a menny, és látta, hogy Isten Lelke, galamb formájában aláereszkedik” (Mt 3,16)</p>
<p>Társadalom</p> <p><i>Haza, kulturális és nemzeti közösség</i></p>	<p>Hol a hazám?</p> <p>Magyarságunkról...</p> <p>Miben más?</p> <p>Mindannyian magyarok?</p>	<p>Népemhez tartozom</p> <p>„Magyar vagyok”</p> <p>Kultúra, állami ünnepek</p> <p>Himnusz - nemzeti imádság</p> <p>Több etnikumú ország</p>

Minimum-követelmények

Tudják, hogy ki volt Pál apostol, s tudják elmondani megtérésének történetét, valamint legalább még két hozzá kapcsolódó eseményt.

Tudják, hogy ki volt Ábrahám, Izsák, Jákób, József és Mózes, s tudjanak elmondani legalább két-két hozzájuk kapcsolódó történetet vagy eseményt. Tudják, hogy mi az ígélet, a kivonulás és a szövetség jelentősége a zsidó vallásban.

Ismerjék a 4. parancsolat jelentőségét a család életében.

Ismerjék a Biblia szerkezetét, kialakulásának legfontosabb szakaszait, és tudjanak tájékozódni benne.

Ismerjék az iszlám vallás alapjait.

7. évfolyam

Órakeret: 72 óra

Tankönyv: Koczor Tamás, Kovács Áron: Hajónapló

Az éves óraszám felosztása:

Isten-én témakör	6
Én témakör	9
Emberi kapcsolataim témakör	6
Egyház témakör	21
Társadalom témakör	6
Teremtett világ és tárgyi környezet témakör	6
Világvallások, vallási jelenségek témakör	6
Összefoglalás, számonkérés	12

Tematikai egység	Isten-én	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Ismer számos Ó- és Újszövetségi történetet, amelyekre a hitvallások épülnek. Használni tudja a Bibliát, találkozott a különböző evangéliumokkal.	
Tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Legyen tisztában a tanuló azzal, hogy Jézus Krisztusról sok különböző beszámolót ismerünk, a Szentírás beszámolóit azonban mind Isten Fiát mutatják meg nekünk. Lássza az egyetemes hitvallások hangsúlyait, és ismerje föl a személyes hitvallás fontosságát.	
Témák, fejlesztési követelmények Kinek valljuk Jézust? Hogyan számolnak be róla az evangélisták? Mit tud János, amit a többiek nem? Milyen az Istennel élt élet?	Kapcsolódási pontok <i>Magyar nyelv és irodalom</i> a témához kötődő versek <i>Történelem</i> források tartalmi egybevetése	
Kulcsfogalmak	kinyilatkoztatás, hitvallás, evangélium, szinoptikusok	

Tematikai egység	Én	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Tapasztalata van arról, hogy az embernek feladatai vannak a minket körülvevő világban és hatni tudunk a környezetünkre. Ismeri a teljesítmények világát, az elfogadtatás logikáit.	
Tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érezze meg a tanuló az önkéntesség, a belső indítékok erejét. Legyen kész arra, hogy a világ eseményeit más és más aspektusokból vizsgálja. Vizsgálja meg az igazodás, hasonulás és különválás egyensúlyát egyéniségében. Legyen nyitott tévedéseinek kezelésére. Tudjon szembeszállni kísértéseivel. Fedezze fel képességeit és adottságait.	

<p>Témák, fejlesztési követelmények A külső parancsok és a belső indítékok hatásai. Jézus egy másféle látásra hívja az embert, melyben az események mélységét fedezheti fel. Mennyiben kell igazodnom másokhoz? Hogy vitázzam? Mit tegyek, ha tévedek? Hogy álljak ellent a kísértésnek? Mit kaptam, és mivé legyek?</p>	<p>Kapcsolódási pontok <i>Történelem</i> Egyháztörténeti események</p>
<p>Kulcsfogalmak látás, egyéniség, adottságok, kísértések</p>	

Tematikai egység	Emberi kapcsolataim	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	<p>A tanulók ismerik a közösségi élet logikáit, az alá- és fölérendeltség, az elfogadtatás és kirekesztés logikáit. Ismerik a tűrhetetlenség szintjeit, tudják, hogy lehet közösségileg is változásokat létrehozni, vitázni és harcolni. Ismerik a közösségtől való távolmaradás formáit, valamint a jó szándékú cselekvés lehetőségeit.</p>	
Tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Erősödjön a tanulók ragaszkodása az igazsághoz. Tanulják meg annak határait, hogy egy közösségben hogy lehet változásokat létrehozni, mik a változtatás határai és veszélyei. Ismerjék meg a közösségből való kivonulás erősségeit és veszélyeit. Ismerjék meg a jócselekedetek szerepét a társadalomban, ennek keresztény indítékait.</p>	
<p>Témák, fejlesztési követelmények Milyen vagyok én? Keresztény alapok: emberkép, teremtettség. A másokhoz való hasonulás a jó út-e, vagy éppen a különbözőség? Hogy tudok élni más kultúrákkal? A közösségi változtatás szükségessége és határai. Az etikai tévedések helyrehozatala.</p>		<p>Kapcsolódási pontok <i>Magyar nyelv és irodalom</i> Kultúrák különbözősége</p>
<p>Kulcsfogalmak külső és belső tulajdonságok, közösségi élet, egyéniség</p>		

Tematikai egység	Egyház	Órakeret 21 óra
Előzetes tudás	<p>Segítséggel képes különböző korok eseményeit egymáshoz viszonyítva időben elhelyezni. Képes feltevéseket megfogalmazni a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. Felismer ok-okozati összefüggéseket, képes érvelni elképzelése mellett.</p>	
Tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Ismerje föl, hogy az egyház történetének eseményei visszatérően alapvető életkérdéseket vetnek föl, amelyek a mai világban is aktuálisak. Értse meg Luther Márton fellépésének fő mozgatórugóit és tanításának központi gondolatait. Lássa, hogy az egyes események hogyan hatnak a továbbiakban az egyház életében mind a mai napig.</p>	
<p>Témák, fejlesztési követelmények Hogyan hat ránk a gyorsan változó világ? A cselekedetek és a hit kapcsolata. Hol az igazság? Érdemes küzdeni érte? Mi van, ha tévedünk? Luther és a reformáció – története, teológiai kérdései, jelentősége. Lehet ezen a földön Isten akarata szerint élni? Lehet ezt másoktól elvárni, másokra rákényszeríteni? Mi az egyház feladata a világban? Milyen lesz az egyház élete, ha része a hatalomnak?</p>		<p>Kapcsolódási pontok <i>Történelem</i> ok-okozati összefüggések megfigyelése</p>

Hiszek a magam módján? Mit jelent a konzum-vallásosság? Lehet másképp, mint a többiek? Vajon igazam van, hogy máshogy gondolom?
Kulcsfogalmak reformáció, bűnbocsánat, 95 tétel, Wormsi birodalmi gyűlés, Melanchthon, keresztényüldözés, Husz János, gályarabok, egyházüldözés, ősegyház, vagyonközösség, Civitate Dei, Savonarola, Kálvin, Zinzendorf, államegyház, Konstantinus, népegyház, Vatikán, egyházszakadás, tanítások tisztázása, dogmák alakulása, Szent Ferenc, Tridenti zsinat

Tematikai egység	Társadalom	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Személyes tapasztalatból és a környezetét szemlélve is találkozik a tanuló a kirekesztettséggel, a kirekesztéssel, a bűnös és a kívülálló megbélyegzésével. Látja a teljesítmények meghatározó szerepét. Érzékeli a sodródás veszélyeit. Érzéseit, tapasztalatait képes megfogalmazni, közösségben gondolkodni róla.	
Tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerje föl a tanuló Jézus nyitottságát. Lássa, hogyan indítja ez a nyitottság önfeláldozó cselekvésre a Jézust követőket, és lássa ennek a jézusi indulatnak a pozitív hatását az elesettek, kizsáoltak oldalán. Fedezze fel a jézusi logika társadalomformáló erejét, és fedezze fel az ezzel szemben megjelenő önös hatalmi érdekek kárthatóságát.	
Témák, fejlesztési követelmények Hogyan lehet együtt élni másokkal? Mi a társadalmi hatása a teljesítményeknek? Van-e az egyháznak sajátos társadalmi mondanivalója? A vallás nem önmagában érték, hanem egy sajátos látás, egyféle eszköz a világ megközelítésében. Hogy igazodjunk a korszellemhez? Szellemi és hatalmi trendek.		Kapcsolódási pontok <i>Történelem</i> nemzet, haza
Kulcsfogalmak Jézusi indulat, irgalom, megbocsátás, újrakezdés lehetősége, hála, befogadás, elfogadás, kegyelem ereje		

Tematikai egység	Teremtett világ és tárgyi környezet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A tanulók ismerik koruk jellemzőit: a divatot, a társadalmi sajátosságokat, nemzedékük stílusát.	
Tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Értse meg a tanuló, hogy életünk Isten kezében van. Ismerje föl, hogy az örökkévalóságához való kötődésünk nagyban befolyásolja cselekedeteinket. Fedezze fel egyéni felelősségét a világ sorsával kapcsolatban és feladatait közvetlen környezetének megőrzésében.	
Témák, fejlesztési követelmények Mennyiben sodorhat el minket a korszellem? Mi a kereszténység mondanivalója a világ számára? Van-e egyáltalán esélye még Isten akaratának a világban?		Kapcsolódási pontok <i>Vizuális kultúra</i> divat, kultúra
Kulcsfogalmak korszellem, mondanivalónk a világnak		

Tematikai egység	Világvallások, vallási jelenségek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Környezetében találkozik különböző társadalmi és etikai szemléletű emberekkel és közösségekkel.	
Tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Fedezze fel a tanuló a vallási jelenségek megjelenését. Tudja elkülöníteni a hatalmi, politikai szándékokat a valóban vallási tartalommal megjelenő törekvésektől. Keressen választ vallási	

	értelemben az emberi kérdésekre, tudja megnevezni a jellegzetesen evangélikus mondanivalókat.	
Témák, fejlesztési követelmények Hol a helye a vallásosságnak? Mit jelent egyáltalán vallásosnak lenni? Cél-e a vallásosság? Van-e az evangélikusságnak különös mondanivalója?		Kapcsolódási pontok <i>Földrajz</i> vallásföldrajz
Kulcsfogalmak vallásosság, más vallások, transzcendencia, tolerancia, hitvallásosság		

Témák és hozzájuk tartozó bibliai részletek az éves feldolgozás sorrendjében:

Témakör	Téma	Bibliai alap
<i>Isten-én</i>	Bevezetés Kinyilatkoztatás Péter apostol, Péter vallástétele A hitvallás	Jézusban Isten mutatkozik meg – Jn 14,6-9 Isten mindenkinek megmutatja magát – Rm 1,19-20 Isten nem bálvány – Jer 10,1-6 A mi hitvallásunk – Fil 2,6-11
<i>Én</i>	Pál apostol Milyen az Istennel élt élet? – életünk hitvallása Szinoptikusok Életünk élményei Számonkérés Összefoglalás	Szolgaság-fiúság – Rm 8,15 Beavatottság – Jn 15,12-17 Tanúvá lenni – Jn 3,11
<i>Teremtett világ</i>	János evangéliuma Látó élet	Másféle látás – Jn 20,29b
<i>Világvallások</i>	Pogánykeresztények, zsidókeresztények A vallás nem cél	Mi a vallás lényege – 1Móz 4,26
<i>Isten-én</i>	Üldözések, vértanúk Meddig megyek el a hitvallásomban?	Megérteni a mártírságot – ApCsel 7, 54-60
<i>Teremtett világ</i>	Apológia és tévtanítások Hathat-e rám a korszellem?	Szellemi hatásoknak kitett kereszténység – 2Tim 4,1-5
	Összefoglalás	
	Számonkérés	
<i>Emberi kapcsolataim</i>	Konstantinuszi korszak Lehetek-e hitvalló, ha mindenki hitvalló?	A kereszténység mindig lehet hitvalló – Mt 5,13-16
<i>Világvallások</i>	Niceai zsinat	

k	Mi van, ha tévedünk?	Lk 24,39-43
Én	Augusztinusz Létezik-e teljesítménynélküliség?	Lk 19,1-10
Társadalom	Korai szerzetesség Szabad-e elvonulni? Pápaság, a nagy egyházszakadás Hogyan élhetünk együtt másféle emberekkel? Keresztes háborúk Van-e jogos háború? Összefoglalás Számonkérés	Mt 5,14 Jézus nem egyetlen kultúráé – Gal 3,26-29 Mt 5,39-44
Egyház	Nyugati szerzetesrendek második hulláma Mi a keresztyénség küldetése? Skolasztika, misztika Próbáljuk meg észszerűen felfogni?	Mt 5,16 1Kor 2, 4-5
Én	Előreformáció Kereszténység vagy egyház?	Jézusban megmaradni – Jn 15,1-8
Egyház	Savonarola Se színház, se farsang, se buli? Reformáció 1. (Luther élete a „toronyélményig”) Meg szabad tagadni az engedelmességet? Reformáció 2. (95 tételtől Wormsig) Mit tegyek a másféle igazsággal? Reformáció 3. (Bibliafordítás, parasztháború, Ágostai hitvallás) Hol kell megállnom? (a változtatás határai) Összefoglalás Számonkérés A megújulás más ágai: Zwingli, Kálvin, Tridenti zsinat Ki követ engem? Ortodoxia és pietizmus Mit tegyek az érzelmeimmel? A magyar reformáció (arcképcsarnok) Érted, amit mondok? Ellenreformáció, türelmi rendelet	Kísértések – 1Kor 10,12-13 Istennek kell inkább engedelmeskedni – ApCsel 5,17-32 Szeretetben – Gal 5,13-15 Vitakultúra – Péld 15,28 „Amire eljutottunk, ahhoz ragaszkodjunk!” – Fil 3,15-21 Karizmák – 1Kor 14,12-19 Megérteni Istent – ApCsel 2,11

	Összefoglalás Számokérés	
Én	Kihaználom-e azt, amit kaptam?	Adottságaink – Lk 12,48b
Emberi kapcsolataim	Építkezés az egyházban Van-e kiáltás a mélységből? 20. századi háborúk és teológiai válaszok Van-e esélyem jól dönteni?	Nehéz időkben – Zsolt 130,1-2 Felülről születni – Jn 3,1-8
Világvallások	A pártállami idők Lehet, hogy Isten meghalt?	Isten nélküli világ – Rm 1,18-32
Egyház	Hogy működik az egyház? Mit tegyek, hogy működjön?	Isten épülete vagytok – 1Kor 3,6-11
Teremtett világ	Mai evangélikusok (gyülekezettörténet) Van-e mondanivalónk a mának?	Ami megmarad – 1Kor 13,8-13
	Összefoglalás	
	Számonkérés	

Minimum-követelmények

Tudja bemutatni a szinoptikusokat és János evangéliumát.

Tudja bemutatni Péter és Pál apostolt, s legalább egy-egy hozzájuk kapcsolódó történetet.

Ismerje Augusztinusz életét, és legalább egy fontos tanítását.

Tudja elmondani Luther életének főbb mozzanatait, elsősorban a reformáció eseményeiből.

Tudja megfogalmazni a türelmi rendelet lényegét.

8. évfolyam

A tantervben meghatározott 62 órán kívül még további 12 óra áll rendelkezésre ismétlésre, összefoglalásra, számonkérésre.

Tankönyv: Balicza Iván, Sándor Éva, Sólyom Anikó: Kapcsolatok

Az éves órakeret felosztása:

Ó. sz.	Tananyag	Hangsúlyok, alapfogalmak	Célok, követelmények
4	Az ember /Az emberről szóló tanítás/		
1	Az ember Isten teremtménye	a világ és az ember teremtése, az ember helye a teremtett világban, az élet Isten ajándéka, test és lélek egysége, kapcsolatokra teremtettség – kapcsolat Istennel, embertársainkkal, önmagunkkal,	A tanulók tudatosan gondolkodjanak el az emberi élet eredetéről, értelméről, az ember teremtett világban betöltött szerepéről, feladatáról, az emberi méltóság, egyenlőség kérdéseiről, az élet korlátairól. Lássák meg, hogy az embernek helye van a teremtett világban, közösségi
1	Az emberi méltóság	az Isten képére és hasonlatosságára teremtett ember, az emberi egyenlőség	

1	A bűn Az ember feladata	alapjai, az emberi élet értéke, az élet védelme és megbecsülése az ember esendősége, az eredendő bűn, a megromlott kapcsolatok, az emberi élet korlátai, a halál, kultúrparancs, az élet továbbadása, a teremtett világ iránti felelősség, részvétel Isten világfenntartó munkájában	lénynek teremtett, kapcsolatban áll Istennel, önmagával és a többi teremtménnyel.
10	Kapcsolatban önmagunkkal		
2 2 2	Helyes önismeret A személyiség kibontakoztatása Önmagunk és mások megítélése	a serdülőkor jellemzői, ösztönök, érzelmek, indulatok, nyitottság, empátia, tolerancia, önmagunkat mások szemével is látni, önmagunkat „Isten szemével” látni az emberi életút, az élet értelme, Isten terve életünkkel, önmegvalósítás, önzés, siker, karrier, tanulás, bölcsesség, talentumok példázata, boldogság, a szeretet krisztusi parancsa, aranyszabály az ember mint erkölcsi lény, jó és rossz, értékek és normák, szállka-gerenda hasonlat, előítéletek, az igazság kérdése, az értékelés nehézségei, az értékelés viszonylagossága	A tanulók legyenek képesek elgondolkodni önmagunkról. Ismerjék fel, hogy különböző lehet az, ahogy az ember magát látja, és ahogy mások látják, megítélik. Vegyék észre, hogy életükkel terve van Istennek, és igyekezzenek kutatni és felismerni a számukra adott lehetőségeket, feladatokat. Ismerjék fel az erkölcsi értékeket, tudjanak különbséget tenni jó és rossz, igaz és hamis között. Képesek legyenek megfogalmazni az önmagukkal, az értékekkel, a bűnnel és a lelkiismerettel kapcsolatos kérdéseiket, véleményeiket.

Ó. sz.	Tananyag	Hangsúlyok, alapfogalmak	Célok, követelmények
2 2	Kísértések A lelkiismeret	a kísértés területei, Jézus megkísértése, bűn és büntetés, bosszú, megbocsátás, a rossz legyőzése - a gonosz győzelme, döntés, kompromisszum, az újrakezdés lehetősége, kegyelem a két nagy parancsolat, Tízparancsolat, szabályok és normák, szokások és erkölcsök, lelkiismereti döntés, a cselekvés szabadsága, lelkiismeretfurdalás, szándék-akarat-tett	A tanulók a tetteket erkölcsi szempontból is mérlegeljék. Legyenek tudatában annak, hogy tetteiknek következményei is vannak, és döntéseik előtt képesek legyenek tetteiket erkölcsi szempontból mérlegelni.

14	<i>Kapcsolatban embertársainkkal</i>		
3	Családi közösség	4. parancsolat, generációk együttélése, a szülők és a gyerekek feladata, testvérek, a család egysége, bizalom és bizalmatlanság, a család funkciói, csonka családok, problémák	A tanulók tudatosítsák magukban, fogalmazzák meg és tudják kifejezni mindazokat az életérzéseket, amelyeket emberi kapcsolataikban átélnek vagy át szeretnének élni. Fedezzék fel, hogy az ember társas lény, kapcsolatokba és kapcsolatokra teremtett, másoknak is szüksége van rájuk. Tanulják meg beleélni magukat mások helyzetébe, és ezáltal jobban megérteni, elfogadni és szeretni egymást. Vegyék észre, hogy nem passzív elszenvedői kapcsolataiknak, hanem aktív résztvevői és formálói azoknak. Tegyük kritika tárgyává az önző életfelfogást, legyenek készek az előítéletek lebontására, mások segítésére. Lássák meg, hogy Jézus Krisztus földi élete során példát és tanítást adott számunkra az emberi kapcsolatok örömteli megélésével kapcsolatban. Az evangéliumok történetei legyenek olyan példává számunkra, amelyekben felismerik a szeretet és a megbocsátás parancsának ajándékát és rájuk is vonatkozó kötelezését.
2	Barátság, baráti közösség	a felebaráti szeretet, diáktársak, a közösség hatásai, rossz társaság, az építő közösség, kapcsolatteremtés, 8. parancsolat	
2	Az ellenség	rokonszenv és ellenszenv, gyűlölet, agresszió, az ellenség szeretetének krisztusi parancsa, a megbocsátás ereje, arany szabály, 5. parancsolat	
3	Férfi-nő kapcsolat, nemiség, szerelem	bibliai alapok, férfivá és asszonnyá teremtett ember, a férfi és nő szerepe, a nemi érettség, egymás megbecsülése és tisztelete, 6. parancsolat, a házasság rendje, hűség és hűtlenség, konfliktusok a házasságban	
2	Házasság	kapcsolatnélküliség, izoláció, depresszió, nyitottság, érdeklődés, kapcsolatépítés, magányosak felé fordulás, előítéletek és azok leküzdése a két nagy parancsolat, arany szabály, 9. és 10. parancsolat, Jézus Krisztus életének példája, Krisztusban megvalósuló testvéri közösség, az emberi együttélés szabályai	
2	Magány és kirekesztettség	A Hegyi beszéd etikája	
Ó. sz.	<u>Tananyag</u>	<u>Hangsúlyok, alapfogalmak</u>	Célok, követelmények
14	<i>Kapcsolatban a természettel és a társadalommal</i>		
2	Az ember és a természet	Istentől kapott feladat, részvétel Isten világfenntartó munkájában, természeti értékek, felelősség, környezetszennyezés, problémák, helyünk a világban, nemzet, nemzetiség, haza, egyén és közösség, magánélet és közélet, egyéni és közösségi	Ismerjék fel a tanulók, hogy az embernek milyen szerepe van környezetének, a természetnek és társadalomnak alakításában, fenntartásában. Lássák meg azokat a veszélyeket, amelyek fenyegetik az emberiséget, ha visszaélünk a ránk bízott kincsekkel, a megszerzett tudással.
2	Az emberi társadalom		

2	Munka és hivatás	jogok, emberi jogok, közjó, törvényesség, kisebbségek jogai, a felsőbbtség hatalma, az állam hatalma, a felsőbbtség feladata és felelőssége, engedelmisség, az engedelmisség határai, áldozat a Biblia tanítása a munkáról, képességeink fejlesztése és kamatoztatása, tanulás, pályaválasztás, a munka öröme és terhe, lustaság, munka és megélhetés, siker-sikertelenség, túlterheltség, munkanélküliség, munkaidő, pihenés	Vegyék észre, hogy kölcsönhatás van egyén és közösség, egyéni érdek és közérdek között, az egyén boldogulása összefügg a társadalom és a közösség boldogulásával. Legyenek tisztában egyéni és közösségi értékekkel, alapvető állampolgári jogokkal és kötelességekkel. Tudjanak felelősen gondolkodni jövőjükéről, a munkáról és a hivatásról. Válják számukra fontossá a tisztesség és becsület. Lássák meg, hogy mi a szerepe az emberi életben az anyagi javaknak, ismerjék fel, hogy mire kapta az ember ezeket a javakat. Evangéliumi történetek, mai emberi sorsokon és életpéldákon keresztül lássák be, hogy Isten egymásra bíz bennünket, embereket. Ismerjék meg Jézus viszonyát a szenvedőkhöz, a kirekesztettekhez. Vegyék észre a szenvedőket és kirekesztetteket maguk is, és szolidárisan forduljanak feléjük. Ébredjen fel bennük az igény a tudatos életvezetésre, és ismerjék fel azt, hogy ennek az életnek az alapja Krisztus. Tudjanak ünnepelni, ismerjék fel a hagyományok, a vallás, a kereszténység megtartó erejét. Meg tudják különböztetni a megtartó, életformát és világnézetet meghatározó vallásokat a destruktív vallási jelenségektől és csoportosulásoktól.
2	Gazdagság és szegénység	a Biblia tanítása az anyagi javakról, a tulajdon, megélhetés, jólét és szegénység, pazarlás, az anyagi javak szerepe életünkben, a pénz kísértése, a tulajdon védelme, 1. parancsolat, 7. parancsolat	
2	A társadalom kiközösítettjei	devianciák, szegénység, munkanélküliség, szenvedélybetegségek, másság, hajléktalanok, a segítség formái és lehetőségei	
2	Életmód és életminőség	az élet célja és értelme, az élet szakaszai, család, munka és pihenés, szórakozás és kikapcsolódás, ünnep és ünneplés, a 3. parancsolat, a vasárnap megszentelése, értelmes élet, boldogság	
2	Vallás és világnézet	hit és meggyőződés, vallás mint életforma, tolerancia, más vallások, más meggyőzések tisztelete, az elfogadás határai, szekták, destruktív vallási jelenségek	
Ó. SZ.	Tananyag	Hangsúlyok, alapfogalmak	Célok, követelmények
14	<i>Kapcsolatban Istennel</i>		

2	Imádság	az imádság szerepe a hívő ember életében, imameghallgatás, az imádság tanulása, az imádság fajtái, zsoltárok, Miatyánk, 2. parancsolat	<p>A tanulók ismerjék fel, hogy a teremtett világhoz, önmagunkhoz és embertársainkhoz való viszonyulásunkat meghatározza Istennel való kapcsolatunk. Istennel kapcsolatba kerülhetünk az imádság, az evangélium és a szentségek által. Ismerjék fel a tanulók azt, hogy Isten szeretettel fordul az emberiség felé, és személyesen feléjük is. Képesek legyenek az embertársban, a szentségekben, a teremtett világ szépségeiben vagy épp a szenvedésben feléjük forduló és érkező Isten felismerésére. Lássák meg az egyház, a gyülekezet minden más közösségtől eltérő rendeltetését és hivatását. Igyekezzenek megtalálni helyüket és feladatukat ebben a közösségben, érezzék meg, hogy szükségük van itt rájuk. Ismerjék a keresztény egyház felekezeteinek legfontosabb jellemzőit, tanításuk alapjait. Tudjanak a különbségekről is, de lássák meg annak hangsúlyát, ami összetart. Vegyék észre az ökumenizmus jelentőségét és szerepét a mai kereszténységben.</p> <p>Ismerjék a szenvedésről, halálról és feltámadásról szóló tanítás alapjait.</p>
1	Gyónás	a gyónás szerepe a hívő ember életében, gyónási kérdések és a rájuk adott válaszok, gyónó imádság, bűnvallás, feloldozás, a kulcsok hatalma	
2	Szentségek – keresztség, úrvacsora	kegyelmi eszközök, a szentség fogalma, Krisztus parancsa és rendelése, a missziói parancs, az úrvacsora szerzési igéi, a szentségek és a hit	
1	Istentisztelet	az evangélium tartalma, az evangélium ereje, törvény és evangélium, az Isten szeretete, az istentisztelet liturgiája	
2	Egyház, gyülekezet	a szentek közössége, a gyülekezet jellemzői, a Szentlélek hitet és közösséget teremtő munkája, szolgálat a gyülekezetben	
2	Keresztény felekezetek	Isten kinyilatkoztatása, rész szerint való ismeret, római katolikus, református és evangélikus felekezetek legfőbb jellegzetességei, ökumenizmus	
2	Szenvedés, halál	Jób története, testi-lelki bajok, konfliktusok, ok nélkül szenvedés, a szenvedés elhordozása, együttérzés, segítés, halál, Jézus Krisztus győzelme a halál felett, utolsó ítélet, kárhozat, üdvösség, örök élet, Isten országa, a világ újjáteremtése	
	A feltámadás reménysége		

	<u>Tananyag</u>	<u>Hangsúlyok, alapfogalmak</u>	Célok, követelmények
	<i>A Szentháromság egy igaz Istenről szóló tanítás</i>		
	<p>Istenről szóló tanítás</p> <p>Jézus Krisztusról szóló tanítás</p> <p>Szentlélekről szóló tanítás</p>	<p>Apostoli hitvallás első hitágazata, Isten világteremtő és világfenntartó munkája, Isten a szeretet, Isten mindenhatósága, csodák</p> <p>Apostoli hitvallás második hitágazata, a megváltás, Krisztus kereszthalála, Krisztus személyének a titka, Jézus Krisztus dicsőséges visszajövele</p> <p>Apostoli hitvallás harmadik hitágazata, a Szentlélek kitöltése, pünkösöd, a Szentlélek munkája</p>	<p>A tanulók ismerjék evangélikus egyházunk tanítását a teremtésről, megváltásról és megszentelődésről.</p>